C/2025/6325

3.12.2025.

Eiropas Reģionu komitejas atzinums – Eiropas aizsardzības gatavība 2030

(C/2025/6325)

Ziņotājs:	*Ricardo RIO (PT/PPE), Bragas mērs, Portugāle*
Atsauces dokumenti:	*Kopīgs paziņojums par Eiropas aizsardzības gatavību 2030*
	JOIN(2025) 120 final
	Priekšlikums Padomes regulai, ar ko izveido instrumentu rīcībai Eiropas drošības jomā (SAFE)
	COM(2025) 122 final
	Communication on accommodating increased expenditure within the Stability and Growth Pact (Paziņojums par izdevumu palielināšanu saskaņā ar Stabilitātes un izaugsmes paktu) (
	C(2025) 2000 final
	Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes regulai, ar ko groza Regulas (ES) 2021/694, (ES) 2021/695, (ES) 2021/697, (ES) 2021/1153, (ES) 2023/1525 un (ES) 2024/795 nolūkā ES budžetā stimulēt ar aizsardzību saistītas investīcijas, kas ļautu īstenot apbruņošanās plānu ReArm Europe
	COM(2025) 188 final

I. IETEIKUMI GROZĪJUMIEM

COM(2025) 122 final

Priekšlikums Padomes regulai, ar ko izveido instrumentu rīcībai Eiropas drošības jomā (*SAFE*)

1. grozījums

19. apsvērums

Eiropas Komisijas ierosinātais teksts	RK grozījums
Lai nodrošinātu aizsardzības ražojumu savlaicīgu pieejamību un piegādi no *EDTIB* un paātrinātu tās pielāgošanos strukturālām pārmaiņām un tādējādi pastiprinātu piešķirtās finansiālās palīdzības efektivitāti, ir svarīgi noteikt minimālos nosacījumus attiecībā uz Savienībā radīto vērtību. Tāpēc kopīgā iepirkuma līgumos būtu jāiekļauj prasība, ka to komponentu izmaksas, kuru izcelsme ir Savienībā***, EEZ EBTA valstīs*** vai Ukrainā, nav mazākas par ***65 %*** no aplēstajām galaprodukta izmaksām.	Lai nodrošinātu aizsardzības ražojumu savlaicīgu pieejamību un piegādi no *EDTIB* un paātrinātu tās pielāgošanos strukturālām pārmaiņām un tādējādi pastiprinātu piešķirtās finansiālās palīdzības efektivitāti, ir svarīgi noteikt minimālos nosacījumus attiecībā uz Savienībā radīto vērtību. Tāpēc kopīgā iepirkuma līgumos būtu jāiekļauj prasība, ka to komponentu izmaksas, kuru izcelsme ir Savienībā vai Ukrainā, nav mazākas par ***70*** % no aplēstajām galaprodukta izmaksām.

Pamatojums

Minētās regulas mērķis ir stiprināt Eiropas aizsardzības rūpniecību un arī sekmēt centienus atbalstīt Ukrainu. Šajā saistībā, aprēķinot Eiropā radīto vērtību kopīgā iepirkuma līgumos, būtu jāņem vērā tikai ES dalībvalstis un Ukraina.

2. grozījums

22. apsvērums

Eiropas Komisijas ierosinātais teksts	RK grozījums
Dalībvalstīm, kas vēlas saņemt finansiālu palīdzību saskaņā ar *SAFE* instrumentu, būtu jāiesniedz Komisijai pieprasījums, kam pievienots Eiropas aizsardzības industrijas investīciju plāns. Lai atvieglotu plānu sagatavošanu, Komisijai un dalībvalstīm būtu jāsazinās, lai noteiktu aizdevumu summu provizoriskos piešķīrumus. Komisijai būtu jāizvērtē visi dalībvalstu iesniegtie pieprasījumi. Novērtējot nacionālos plānus, Komisijai vajadzības gadījumā būtu jāizmanto EAA vai ES Militārā štāba speciālās zināšanas. Komisijai aizdevuma summas attiecīgajām dalībvalstīm būtu jāpiešķir, piemērojot vienlīdzīgas attieksmes, solidaritātes, proporcionalitātes un pārredzamības principus, jo īpaši tad, ja pieprasīto aizdevumu kopējā summa pārsniedz maksimālo kopējo finansiālās palīdzības summu, kas pieejama saskaņā ar *SAFE* instrumentu. ***Aizdevumi starp pieteikumu iesniegušajām dalībvalstīm būtu jāsadala saskaņā ar vienlīdzīgas attieksmes, solidaritātes, proporcionalitātes un pārredzamības principiem.*** Eiropas aizsardzības industrijas investīciju plānos būtu jāapraksta, ar kādiem pasākumiem tiks stiprināta Eiropas aizsardzības industrijas sektora noturība, jo īpaši tas, kā tiks atvieglota MVU, vidējas kapitalizācijas uzņēmumu un jaunu dalībnieku piekļuve aizsardzības tirgum.	Dalībvalstīm, kas vēlas saņemt finansiālu palīdzību saskaņā ar *SAFE* instrumentu, būtu jāiesniedz Komisijai pieprasījums, kam pievienots Eiropas aizsardzības industrijas investīciju plāns. Lai atvieglotu plānu sagatavošanu, Komisijai un dalībvalstīm būtu jāsazinās, lai noteiktu aizdevumu summu provizoriskos piešķīrumus. Komisijai būtu jāizvērtē visi dalībvalstu iesniegtie pieprasījumi. Novērtējot nacionālos plānus, Komisijai vajadzības gadījumā būtu jāizmanto EAA vai ES Militārā štāba speciālās zināšanas. Komisijai aizdevuma summas attiecīgajām dalībvalstīm būtu jāpiešķir, piemērojot vienlīdzīgas attieksmes, solidaritātes, proporcionalitātes un pārredzamības principus, jo īpaši tad, ja pieprasīto aizdevumu kopējā summa pārsniedz maksimālo kopējo finansiālās palīdzības summu, kas pieejama saskaņā ar *SAFE* instrumentu. Eiropas aizsardzības industrijas investīciju plānos būtu jāapraksta, ar kādiem pasākumiem tiks stiprināta Eiropas aizsardzības industrijas sektora noturība, jo īpaši tas, kā tiks atvieglota MVU, vidējas kapitalizācijas uzņēmumu un jaunu dalībnieku piekļuve aizsardzības tirgum. ***Lai nodrošinātu MVU iekļaušanu un EDTIB industriālajai ekosistēmai paredzēto fondu plašu izplatību, SAFE instrumentā par prioritāti būtu jāizvirza projekti, kuros iesaistīti vismaz divi MVU no dalībvalstīm.***

Pamatojums

Liekais teksts svītrots.

3. grozījums

25. apsvērums

Eiropas Komisijas ierosinātais teksts	RK grozījums
Kopīgajos iepirkumos būtu jāiesaistās vismaz divām līdzdalīgajām valstīm, kas ir dalībvalstis***, EEZ EBTA valstis vai Ukraina, no kurām vismaz vienai vajadzētu būt dalībvalstij, kas saņem aizdevuma atbalstu saskaņā ar SAFE instrumentu***. Turklāt valstīm, kas pievienojas, citām kandidātvalstīm un potenciālajām kandidātvalstīm, kā arī citām trešām valstīm, ar kurām Savienība ir iesaistījusies drošības un aizsardzības partnerībā (*NBI*), būtu jāļauj piedalīties kopīgos iepirkumos ar dalībvalsti, kura saņem finansiālo palīdzību saskaņā ar *SAFE* instrumentu. ***Tas, ka EEZ EBTA valstis un Ukraina tiek iekļautas to valstu vidū, kuras var ieskaitīt kopīgam iepirkumam nepieciešamajā minimālajā valstu skaitā, ir pamatots attiecīgi ar***	Kopīgajos iepirkumos būtu jāiesaistās vismaz divām līdzdalīgajām valstīm, kas ir dalībvalstis. Turklāt ***EEZ EBTA valstīm, Ukrainai un*** valstīm, kas pievienojas, citām kandidātvalstīm un potenciālajām kandidātvalstīm, kā arī citām trešām valstīm, ar kurām Savienība ir iesaistījusies drošības un aizsardzības partnerībā (*NBI*), būtu jāļauj piedalīties kopīgos iepirkumos ar dalībvalsti, kura saņem finansiālo palīdzību saskaņā ar *SAFE* instrumentu. Dalībvalstis tiek arī mudinātas turpināt atbalstīt Ukrainu ar aprīkojumu, kas iepirkts ar *SAFE* instrumenta finansiālo palīdzību.

Eiropas Komisijas ierosinātais teksts	RK grozījums
šo valstu ciešo partnerību ar Savienību aizsardzības industriālajā ražošanā un ar to, ka Ukraina tieši cieš no Krievijas agresijas kara. Dalībvalstis tiek arī mudinātas turpināt atbalstīt Ukrainu ar aprīkojumu, kas iepirkts ar *SAFE* instrumenta finansiālo palīdzību. ***Šo trešo valstu dalībai kopīgajos iepirkumos, kas piešķirti EDTIB vai Ukrainas vai EEZ EBTA valstu aizsardzības un tehnoloģiju industriālajai bāzei, vajadzētu paaugstināt industriālās jaudas kāpināšanai nepieciešamo piepra-sījuma agregēšanas līmeni, un atbalstīt to sistēmu un produktu sadarbspēju, ko šajā jomā ieviesuši Savienības tuvākie partneri; tajā pašā laikā tas dotu iespēju iepirkumos iesaistītajām dalībvalstīm panākt labākas cenas***.	

Pamatojums

Šā ES instrumenta mērķis ir līdz 2030. gadam nodrošināt ES aizsardzības gatavību, stiprinot ES aizsardzības piegādes ķēdi. Tā mērķis ir stimulēt ES kopīgo iepirkumu aizsardzības jomā. Lai tas būtu efektīvs, iepirkumā būtu jāpiedalās vismaz divām ES dalībvalstīm, nevis vienai. ES dimensijai jābūt skaidrai.

4. grozījums

27. apsvērums

Eiropas Komisijas ierosinātais teksts	RK grozījums
Tālab būtu jāatvieglo tādu līgumslēgšanas tiesību piešķiršana, kā pamatā ir kopējs iepirkums, kurā iesaistīta vismaz ***viena*** dalībvalsts, kas saņem finansiālu palīdzību saskaņā ar *SAFE* instrumentu. Tāpēc būtu jāuzskata, ka dalībvalstis, kas veic kopīgus iepirkumus, izmantojot saskaņā ar *SAFE* instrumentu sniegto palīdzību, atrodas krīzes izraisītā steidzamības situācijā, kas pamato sarunu procedūras izmantošanu bez paziņojuma par līgumu publicēšanas, kā paredzēts Direktīvā 2009/81/EK. Turklāt, lai aizsargātu to dalībvalstu drošības intereses, kuras piedalās kopīgos iepirkumos, kas tiek atbalstīti ar *SAFE* instrumentu, ir jāparedz arī iespēja, ka jau esošos pamatno-līgumos vai līgumos var piedalīties to dalībvalstu līgumslē-dzējas iestādes, kuras sākotnēji nebija minētā nolīguma puses, pat ja nolīgumā sākotnēji šāda iespēja nav paredzēta, ar nosacījumu, ka tiek saņemta pamatnolīgumu noslēgušā uzņēmuma iepriekšēja piekrišana.	Tālab būtu jāatvieglo tādu līgumslēgšanas tiesību piešķiršana, kā pamatā ir kopējs iepirkums, kurā iesaistīta vismaz ***divas*** dalībvalst***i***s, kas saņem finansiālu palīdzību saskaņā ar *SAFE* instrumentu. Tāpēc būtu jāuzskata, ka dalībvalstis, kas veic kopīgus iepirkumus, izmantojot saskaņā ar *SAFE* instrumentu sniegto palīdzību, atrodas krīzes izraisītā steidzamības situācijā, kas pamato sarunu procedūras izmantošanu bez paziņojuma par līgumu publicēšanas, kā paredzēts Direktīvā 2009/81/EK. Turklāt, lai aizsargātu to dalībvalstu drošības intereses, kuras piedalās kopīgos iepirkumos, kas tiek atbalstīti ar *SAFE* instrumentu, ir jāparedz arī iespēja, ka jau esošos pamatno-līgumos vai līgumos var piedalīties to dalībvalstu līgumslē-dzējas iestādes, kuras sākotnēji nebija minētā nolīguma puses, pat ja nolīgumā sākotnēji šāda iespēja nav paredzēta, ar nosacījumu, ka tiek saņemta pamatnolīgumu noslēgušā uzņēmuma iepriekšēja piekrišana.

Pamatojums

Skatīt iepriekšējo pamatojumu.

5. grozījums

2. panta 3) punkts

Eiropas Komisijas ierosinātais teksts	RK grozījums
"kopīgs iepirkums" ir aizsardzības ražojumu vai citu aizsardzības vajadzībām izmantojamu ražojumu iepirkuma procedūra un no tās izrietošie līgumi, ko īsteno vismaz viena dalībvalsts, kura saņem finansiālo palīdzību saskaņā ar šo instrumentu, un vēl viena dalībvalsts ***vai Eiropas Ekonomikas Zonā ietilpstoša Eiropas Brīvās tirdzniecības asociācijas dalībvalsts ("EEZ EBTA valsts"), vai Ukraina***. Turklāt kopīgais iepirkums var ietvert valstis, kas pievienojas, kandidātvalstis un potenciālās kandidātvalstis, kā arī citas trešās valstis, ar kurām Savienība ir iesaistījusies drošības un aizsardzības partnerībā (nesaistošs instruments).	kopīgs iepirkums" ir aizsardzības ražojumu vai citu aizsardzības vajadzībām izmantojamu ražojumu iepirkuma procedūra un no tās izrietošie līgumi, ko īsteno vismaz viena dalībvalsts, kura saņem finansiālo palīdzību saskaņā ar šo instrumentu, un vēl viena dalībvalsts. Turklāt kopīgais iepirkums var ietvert ***Eiropas Ekonomikas Zonā ietilpstošas Eiropas Brīvās tirdzniecības asociācijas dalībvalstis ("EEZ EBTA valstis"), Ukrainu,*** valstis, kas pievienojas, kandidātvalstis un potenciālās kandidātvalstis, kā arī citas trešās valstis, ar kurām Savienība ir iesaistījusies drošības un aizsardzības partnerībā (nesaistošs instruments).

Pamatojums

Kopīgajā iepirkumā būtu jāiesaista vismaz divas ES dalībvalstis, lai nodrošinātu ES pievienoto vērtību un gūtu labumu no šiem ES aizdevumiem.

6. grozījums

4. panta 3. punkts

Eiropas Komisijas ierosinātais teksts	RK grozījums
Atkāpjoties no 1. punkta, vienas dalībvalsts veiktie iepirkumi var pretendēt uz atbalstu no SAFE instrumenta 12 mēnešu laikā pēc šīs regulas stāšanās spēkā. Ja dalībvalsts šādu iepirkumu iekļauj 7. panta 2. punktā minētajā plānā, tā aktīvi veic visus pasākumus, kas vajadzīgi, lai attiecīgais līgums sniegtu priekšrocības ne tikai jebkurai ieinteresētajai valstij, kas pievienojas, kandidātvalstij, potenciālajai kandidātvalstij vai citai trešai valstij, ar kuru Savienība ir iesaistījusies drošības un aizsardzības partnerībā, bet arī vismaz vienai papildu dalībvalstij vai vienai EEZ EBTA valstij, vai Ukrainai. Šīs regulas 16. panta 2. līdz 12. punktā noteiktos attiecināmības nosacījumus piemēro mutatis mutandis.	

Pamatojums

Skatīt iepriekšējo pamatojumu.

7. grozījums

8. panta 4. punkts

Eiropas Komisijas ierosinātais teksts	RK grozījums
Komisija, pieņemot 2. punktā minēto īstenošanas lēmumu, ņem vērā pieprasītājas dalībvalsts esošās un gaidāmās vajadzības, kā arī finansiālās palīdzības pieprasījumus saskaņā ar šo regulu, ko jau ir iesniegušas vai plāno iesniegt citas dalībvalstis, un vienlaikus piemēro vienlīdzīgas attieksmes, solidaritātes, samērīguma un pārredzamības principu.	

8. grozījums

16. panta 7. un 8. punkts

Eiropas Komisijas ierosinātais teksts	RK grozījums
iepirkumā iesaistīto darbuzņēmēju un apakšuzņēmēju infrastruktūra, iekārtas, aktīvi un resursi, ko izmanto kopīgā iepirkuma vajadzībām, atrodas dalībvalsts***, EEZ EBTA valsts*** vai Ukrainas teritorijā. Ja kopīgajā iepirkumā iesaistītajiem darbuzņēmējiem vai apakšuzņēmējiem dalībvalsts***, EEZ EBTA valsts*** vai Ukrainas teritorijā nav ērti pieejamu alternatīvu vai attiecīgas infrastruktūras, objektu, aktīvu un resursu, tie var izmantot savu infrastruktūru, objektus, aktīvus un resursus, kas atrodas vai tiek turēti ārpus minētajām teritorijām, ar noteikumu, ka šāda izmantošana nav pretrunā Savienības un tās dalībvalstu drošības un aizsardzības interesēm.	iepirkumā iesaistīto darbuzņēmēju un apakšuzņēmēju infrastruktūra aktīvi un resursi, ko izmanto kopīgā iepirkuma vajadzībām, atrodas dalībvalsts vai Ukrainas teritorijā. Ja kopīgajā iepirkumā iesaistītajiem darbuzņēmējiem vai apakšuzņēmējiem dalībvalsts vai Ukrainas teritorijā nav ērti pieejamu alternatīvu vai attiecīgas infrastruktūras, objektu, aktīvu un resursu, tie var izmantot savu infrastruktūru, objektus, aktīvus un resursus, kas atrodas vai tiek turēti ārpus minētajām teritorijām, ar noteikumu, ka šāda izmantošana nav pretrunā Savienības un tās dalībvalstu drošības un aizsardzības interesēm.
To sastāvdaļu izmaksas, kuru izcelsme ir Savienībā***, EEZ EBTA valstī*** vai Ukrainā, nav zemākas par ***65*** % no aplēstās galaprodukta vērtības. Nevienu sastāvdaļu neiegūst no citas trešās valsts, kura rīkojas pret Savienības vai tās dalībvalstu drošības un aizsardzības interesēm.	To sastāvdaļu izmaksas, kuru izcelsme ir Savienībā vai Ukrainā, nav zemākas par ***70*** % no aplēstās galaprodukta vērtības. Nevienu sastāvdaļu neiegūst no citas trešās valsts, kura rīkojas pret Savienības vai tās dalībvalstu drošības un aizsardzības interesēm.

Pamatojums

SAFE, pirmkārt un galvenokārt, būtu jāveicina ES aizsardzības piegādes ķēdes stiprināšana un jāpalīdz Ukrainai, nevis jāfinansē trešo valstu aizsardzības rūpniecība.

9. grozījums

18. pants – jauns pants

Eiropas Komisijas ierosinātais teksts	RK grozījums
	Izslēgšanas kritēriji ***No pieteikšanās procesa izslēdz valstis, kuras nerespektē ES tiesiskumu — dalībvalstis, pret kurām sākta LES 7. panta procedūra, un valstis, kas nav ES dalībvalstis, tostarp kandidātvalstis un potenciālās kandidātvalstis,*** ***— kuras nerespektē ES pamatvērtības — tiesiskumu, pamattiesības un demokrātiju, tostarp vietējo demokrātiju;*** ***— kuru saskaņotības līmenis ar ES kopējo ārpolitiku un drošības politiku ir zems;*** ***— kuras neuztur labas kaimiņattiecības ar ES dalībvalstīm;*** ***— kuras sistemātiski neievēro Eiropas Cilvēktiesību tiesas spriedumus.*** ***Labas norādes par to, kāds kandidātvalstīs un potenciālajās kandidātvalstīs pašlaik ir stāvokli šajās jomās, sniedz Eiropas Komisijas katru gadu publicētie ziņojumi par paplašināšanos un tiesiskumu.***

Pamatojums

No ES budžeta nebūtu jāatbalsta aizsardzības rūpniecība valstīs, kurās netiek respektēts ES tiesiskums, cilvēktiesības un brīvība, jo šīs valstis nākotnē var apdraudēt ES drošību.

COM(2025) 188 final

(Priekšlikums regulai ar ko stimulē tādus ieguldījumus no ES budžeta, kas saistīti ar aizsardzību)

10. grozījums

13. apsvērums

Eiropas Komisijas ierosinātais teksts	RK grozījums
Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2023/1525 par munīcijas ražošanas atbalstīšanu (ASAP) tika pieņemta, lai finansiāli atbalstītu EDTIB nolūkā steidzami stiprināt tās reaģētspēju un spēju laicīgi nodrošināt zeme–zeme munīcijas un artilērijas munīcijas, kā arī raķešu savlaicīgu pieejamību un piegādi. Brīvprātīgai to resursu pārvietošanai uz ASAP instrumentu, kas dalībvalstīm piešķirti dalītā pārvaldībā, kā arī papildu brīvprātīgajām iemaksām no dalībvalstīm vai citām attiecīgajām ieinteresētajām personām būtu jāpalīdz turpināt atbalstīt Savienības ražošanas jaudas	

Eiropas Komisijas ierosinātais teksts	RK grozījums
palielināšanu pēc 2025. gada 30. jūnija. Tāpēc Regula (ES) 2023/1525 būtu jāgroza, lai ieviestu šādu iespēju. Tā kā minētā regula ir izrādījusies noderīga, lai visā Savienībā attīstītu jaunas šaujampulvera/propelenta, sprāgstvielu, lādiņu ražošanas jaudas, testēšanas jaudas un raķešu ražošanas jaudas, ir lietderīgi nodrošināt, ka tās piemērošana tiek pagarināta līdz 2026. gada 31. decembrim.	

Pamatojums

Kohēzijas politikas līdzekļu izmantošana munīcijas ražošanai joprojām ir pretrunīga un neatbilst RK nostājai, kas pausta dokumentā RESOL-VII/006.

11. grozījums

Jauns 15. apsvērums

Eiropas Komisijas ierosinātais teksts	RK grozījums
	Atbalsts aizsardzības rūpniecībai ir iespējams saskaņā ar kohēzijas politiku, ja tas atbilst tās pamatuzdevumam veicināt sociālekonomisko un teritoriālo attīstību un nav pretrunā LESD noteiktajam tā vispārējam mērķim mazināt dažādu reģionu attīstības līmeņa atšķirības un vismazāk attīstīto reģionu vai salu atpalicību;

II. **POLITIKAS IETEIKUMI**

EIROPAS REĢIONU KOMITEJA (RK)

1. atbalsta Eiropas Komisijas centienus līdz 2030. gadam nodrošināt ES aizsardzības gatavību, uzlabojot Eiropas aizsardzības piegādes ķēdes, veicinot lielākas dalībvalstu investīcijas un kopīgu iepirkumu, kas uzlabo sadarbspēju un palielina apjomradītus ietaupījumus, vienlaikus mudinot dalībvalstis likvidēt ES iekšējos regulatīvos šķēršļus, piemēram, licences un sertifikāciju, lai izveidotu integrētāku aizsardzības tirgu un līdztekus vadošajiem rūpniecības uzņēmumiem atbalstītu galvenokārt mazos un vidējos uzņēmumus (MVU), it īpaši mazus, bet ļoti spējīgus un viedus nišas uzņēmumus;

2. šajā saistībā atzinīgi vērtē to, ka publicēta *Omnibus* pakete par aizsardzības gatavību, kuras mērķis ir likvidēt regulatīvos šķēršļus, un aicina to ātri pieņemt, lai veicinātu ES aizsardzības vienotā tirgus izveidi. Būtiski jāvienkāršo procedūras un jālikvidē regulatīvais un administratīvais slogs visās nozarēs, lai paātrinātu Eiropas aizsardzības rūpniecības izvēršanu, ņemot vērā arī mazo un vidējo uzņēmumu specifiku;

3. vēlreiz norāda uz RK izveidoto darba grupu "Aizsardzība" un mudina citas iestādes sadarboties ar darba grupu; vienlaikus vispārīgāk uzsver, cik nozīmīga ir sadarbības un aliansu veidošana, tostarp un it īpaši ar Eiropas ar aizsardzību saistīto reģionu tīklu;

4. atbalsta spēcīgu ES aizsardzības budžetu, kas balstīts uz papildu resursiem, kā arī integrētu aizsardzības tirgu un valstu pasūtījumu koordinācijas uzlabošanu; norāda, ka kohēzijas politika var atbalstīt aizsardzības rūpniecību, ja tā veicina darbvietu radīšanu reģionā un ekonomikas izaugsmi saskaņā ar tās pamatuzdevumu, un aicina vēl vairāk stiprināt sinerģiju starp kohēzijas politiku un aizsardzības mērķiem;

5. uzsver tomēr, ka būtu jānoraida iespēja pārvietot kohēzijas politikas līdzekļus, pat ja tas notiek brīvprātīgi, lai palielinātu munīcijas ražošanas jaudu saskaņā ar *ASAP*, ņemot vērā to, ka tas varētu radīt dramatiski nelīdzsvarotas resursu pieejamības situāciju kohēzijas politikas ietvaros, atstājot pārvaldības iestādes un saņēmējus bez nepieciešamajiem līdzekļiem savu ilgtermiņa saistību un mērķu izpildei;

6. piebilst, ka, veidojot spēcīgu ES aizsardzības tirgu, obligāti ir jāsaglabā reģionu kohēzija un vietējā stabilitāte teritorijās, kurās atrodas valstu vadošie aizsardzības nozares uzņēmumi un reģionālās kopas;

7. aicina izstrādāt ES aizsardzības pasākumus tā, lai tie papildinātu un stiprinātu NATO struktūras un spējas, tādējādi uzlabojot vispārējo saskaņotību un sadarbspēju, ņemot vērā mainīgos drošības apdraudējumus un vienlaikus izvairoties no NATO funkciju un struktūru dublēšanas;

8. uzstāj, ka jāstiprina mūsu pašreizējie aizsardzības rūpniecības aktīvi, it īpaši mūsu esošās reģionālās kopas, un jādod jauns impulss reģionālajām kopām pie mūsu robežām saskaņā ar prioritātēm un spēju nepilnībām, kas minētas Baltajā grāmatā par Eiropas aizsardzības nākotni;

9. norāda uz reģionu svarīgo lomu reģionālo aizsardzības un ar aizsardzību saistīto kopu izveidē un tādējādi vietējo un reģionālo pašvaldību un attiecīgo ieinteresēto personu sasaistē ar valstu un Eiropas iestādēm, it īpaši, raugoties uz prioritātēm, nākotnes vajadzībām un problēmām;

10. norāda, ka ir svarīgi paplašināt ES aizsardzības rūpniecības ekosistēmu, īpašu uzmanību veltot maziem un vidējiem uzņēmumiem un jaunuzņēmumiem, un atbalstīt to specializāciju, lai nodrošinātu Eiropas aizsardzības piegādes ķēžu konkurētspēju. Šajā saistībā atgādina, ka reģioniem un pilsētām var būt svarīga loma, atbalstot uzņēmumus tehnoloģiju izstrādē, internacionalizācijā un piekļuves tirgum veicināšanā, kā arī Eiropas reģionu sadarbības veicināšanā un zināšanu un spēju sinerģijas radīšanā;

11. uzskata, ka īpaša uzmanība būtu jāpievērš pie ārējām robežām esošajiem reģioniem, un atbalsta ieceri paplašināt tādu iniciatīvu kā Austrumu robežas vairogs, kas aizsargā ES robežas; turklāt aicina agresijas riskam pakļauto pierobežas reģionu vietējām un reģionālajām pašvaldībām sniegt sevišķu atbalstu, tostarp it īpaši speciālus finanšu instrumentus, lai palielinātu to gatavību un pielāgotu to sociālekonomisko infrastruktūru un politikas pasākumus;

12. atzīmē vietējo un reģionālo pašvaldību svarīgo lomu centienos stiprināt civilo gatavību un ES noturību pret hibrīddraudiem. Ārvalstu īstenota informācijas manipulācija un iejaukšanās, kiberuzbrukumi vai ekonomiskais spiediens ir piemēri izaicinājumiem, kuri pašlaik jārisina vietējām un reģionālajām pašvaldībām, it īpaši tām, kas atrodas pie ES austrumu robežas. Būdamas tuvu iedzīvotājiem, minētās pašvaldības kļūst par svarīgu dalībnieku arī dezinformācijas apkarošanā vai iedzīvotāju izglītošanā par civilo aizsardzību un civilo drošību; tāpēc uzsver, ka ir svarīgi valsts civilās aizsardzības plānu izstrādē iesaistīt arī reģionālo līmeni;

13. uzsver, ka ir svarīgi ar ieguldījumiem aizsardzības jomā atbalstīt divējāda lietojuma tehnoloģijas, stiprinot aizsardzības industriju, radot netiešus ieguvumus civilajām nozarēm, veicinot sadarbību starp publisko sektoru, tehnoloģiju uzņēmumiem un pētniecības centriem, maksimāli izmantojot revolucionāras norises jaunuzņēmumos un veicinot inovāciju reģionos, kuros nav tradicionālās aizsardzības rūpniecības tradīciju; norāda arī, ka svarīga ir labas prakses apmaiņa starp reģioniem saistībā ar dažādu kohēzijas politikas instrumentu kombinētu izmantošanu duālo tehnoloģiju jomā, lai veicinātu sociālekonomisko un teritoriālo attīstību;

Par rīcību Eiropas drošības jomā (*SAFE*)

14. uzskata, ka no ES budžeta piešķirtajiem aizdevumiem 150 miljardu euro apmērā, ar ko iecerēts stiprināt ES aizsardzības rūpniecību, pirmkārt un galvenokārt ir jānāk par labu ES dalībvalstīm un Ukrainai un ka šā ES finanšu instrumenta izmantošanā vienmēr jāpiedalās vismaz divām dalībvalstīm;

15. uzsver arī: lai respektētu *SAFE* garu un ES aizsardzības gatavībai veltītā dokumentu kopuma galīgo mērķi ES aizsardzībai piesaistīt līdz 800 miljardiem euro, *SAFE* kritērijos lielāks uzsvars liekams uz priekšroku Eiropai, nosakot prasību, ka to komponentu izmaksas, kuru izcelsme ir Eiropas Savienībā, nav mazākas par 70 % no galaprodukta izmaksām un ka projektēšanas iestādei jāatrodas Eiropas Savienībā;

16. visnotaļ arī uzsver, ka darbuzņēmēju un apakšuzņēmēju infrastruktūrai, iekārtām un resursiem jāatrodas Eiropas Savienībā vai Ukrainā un ka tikai tad, ja nav alternatīvas, pēc Komisijas novērtējuma tiek apsvērtas citas teritorijas;

17. uzsver, ka ES finansējuma saņemšanai jābūt atkarīgai no visaptverošas tiesiskuma, demokrātijas un cilvēktiesību respektēšanas un ka tas attiecas gan uz dalībvalstīm, gan labuma guvējiem trešajās valstīs;

18. aicina precizēt, kā Komisija rīkosies pārmērīgas pieteikšanās gadījumā, par prioritāti nosakot projektus, kas stiprina ES aizsardzības gatavību. Šādā gadījumā būtu jāņem vērā, vai komponentu izcelsme ir Eiropas Savienībā, tas, kur darbojas līgumslēdzēji, un vai tiek iesaistīti MVU, un jāatbalsta reģionālās aizsardzības kopas, nodrošinot, ka vietējā ekonomika netiek destabilizēta un ka tiek saglabātas pastāvošās rūpniecības ražotnes;

Par aizsardzības izdevumu pieauguma savienošanu ar Stabilitātes un izaugsmes paktu

19. atzīmē, ka daudzas dalībvalstis saskaras ar fiskāliem ierobežojumiem un nevar palielināt savu parādu, neapdraudot ilgtspēju, un tāpēc diferencēti ir jāpiemēro izņēmuma klauzula, kuras efektivitāte raisa šaubas, jo līdz šim to aktivizējušas tikai 16 valstis;

20. pauž bažas par to, ka noteiktais termiņš — četri gadi — ir pārāk īss, lai palīdzētu dalībvalstīm strukturāli integrēt aizsardzības izdevumus savos budžetos un izvairīties no tā dēvētā "fiskālā kritiena";

21. prasa noteikt divu posmu termiņu (līdz 2032. gadam), lai palīdzētu dalībvalstīm integrēt aizsardzības izdevumus to parastajā budžetā un nodrošinātu ES aizsardzības rūpniecībai vajadzīgo prognozējamību. Šie četri papildu gadi dalībvalstīm būtu jāizmanto, lai aizsardzības izdevumus pakāpeniski integrētu valsts budžetā;

22. norāda, ka gan *SAFE*, gan izņēmuma klauzulas aktivizēšana ir atkarīga no stimuliem valstīm aizņemties, lai varētu finansēt mūsu drošību, un tas varētu palielināt reģionālo nevienlīdzību un vēl vairāk sadrumstalot Eiropas aizsardzības tirgu. Šajā saistībā Eiropas Savienībai jāizstrādā Eiropas finanšu instruments, lai īstermiņā veicinātu ieguldījumus un spējas drošības un aizsardzības jomā, izmantojot kopīgu Eiropas parādu;

23. uzskata, ka Eiropas Savienībai arī jādomā par savu aizsardzību un drošību ilgākā termiņā, proti, līdz 2050. gadam, un ka paļaušanās uz parādu mūsu drošības strukturālai finansēšanai nav ilgtspējīga; tāpēc ierosina izveidot jaunu reālu pašu resursu sistēmu, lai garantētu ES spēju efektīvi reaģēt uz drošības apdraudējumiem nākotnē.

Briselē, 2025. gada 15. oktobrī

Eiropas Reģionu komitejas
priekšsēdētāja
Kata TÜTTŐ